

Prvi zapisnik z Baničem ni znan. Dne 23. septembra i. l. je bil zopet izpraševan; in ta zapisnik obsega vprašanja 11. do 15. Prvo vprašanje se glasi: »Est ne sacerdos?« Odgovor je pripisan: »Cum nec latinè nec germanicè sciat, Respondit Illyrice, quod sic interpretatur: Sum.« (Bržčas je posredoval kak Slovenec.)

Dne 24. ali 25. septembra je bil izpuščen iz zapora, pa ob enem dobil tudi račun za stroške tega zapora za čas od 13. avgusta do 24. septembra in sicer:

Vsak dan za hrano in kruh 8 kr., skupaj	5 fl. 44 kr.
Za luč in slamo (na kateri je bržčas moral ležati)	1 » 30 »
(»Von der Stokhen khacht [= Stock-Keuche] daß gewöhnliche schließgelt«) — »	30 »

Tedaj skupaj 7 fl. 44 kr.

Ga je-li naddijakon takoj odposlal in kako je prišel Banič v svojo domovino, se iz aktov imenovanega arhiva ne da dognati. *M. Ljubša.*

Petnajststoletnica smrti sv. Janeza Zlatousta. Dne 14. sept. t. l. je poteklo 1500 let, kar je neustrašeni carigrajski patriarh kot žrtev cesarske jeze umrl v pregnanstvu leta 407. Ta častitljiva obletnica se bo slavila v Rimu dne 13. nov., priprave vodi poseben odbor pod pokroviteljstvom kardinala Vanutellija. Svečanost se bo začela s slovesno službo božjo po grškem obredu na oltarju, v katerem počivajo ostanke svetnikovi v cerkvi sv. Petra v Rimu. Pričakuje se večje število božjepotnikov ne le zedinjenih katoličanov, ampak tudi pravoslavnih, ki zelo častijo sv. Janeza Zlatousta. Pripravlja se tudi shod katoliških cerkvenih govornikov. Tak shod se je vršil v Rimu že l. 1880 in takrat je Leon XIII. določil sv. Janeza Zlatousta za patrona cerkvenih govornikov. Izšlo bo tudi posebno mednarodno znanstveno delo »Chrysostomiana«, ki bo, kakor poročajo razni listi, obravnavalo zlasti naslednje točke: Življenje, značaj in socialno delovanje sv. Janeza Zl., sv. Janez kot srednik med Rimom in vzhodom, spisi Janeza Zlatousta, njegov jezik in slog, njegovo govorništvo, študije o sv. Janezu v Rusiji, njegova eksegeza, njegova liturgija in njega češčenje, Hrizostomovi himni in ikonografija. *F. K.*

Kirchliches Handlexikon (Unter Mitwirkung zahlreicher Fachgelehrten in Verbindung mit den Professoren K. Hilgenreiner, J. B. Nisius S. J. und J. Schlecht herausgegeben von Dr. Michael Buchberger. München. Allgemeine Verlagsgesellschaft), o katerem sem poročal v lanskem »Voditelju« (str. 231 nsl.), je napredoval tako daleč, da je sedaj z 22. sešitkom končan prvi zvezek, ki obsega črke A-H. Nameravani obseg se je prekoračil za 6 pol. Priznanje, ki sem ga izrekel lani o prvih 11 sešitkih, velja o celem zvezku. Delo se bode takoj nadaljevalo in bode koncem l. 1908. dovršeno. Cena sešitku po 3 pole in 4° je K 1'20 *Lukm. v.*

Zvonovi v narodni pesmi in pripovedki. Malokatera izumitev je tako tesno združena s človeškim življenjem, z zunanjim in znotranjim, kakor zvon. Njegov mili glas spremlja človeka od zibel do groba; vsak dan mu doni na uho njegova pesem, ni ga skoro važnejšega pojava v človeškem življenju, ki bi ga zvon ne spremljal. Prav posebno pa še vpliva na znotranje življenje človekovo, na njegovo srce in čustva.

Ni čuda torej, da je pesniška ljudska domišljija opletla zvonove z vencem raznovrstnih legend in pravljic, katerim je včasih primešano kaj praznoverja, zato se morajo presojati le iz stališča poezije in ljudske psihologije, dasi se v njih skriva pogostoma tudi zgodovinsko jedro, ki se pa da včasih le s težavo izločiti iz zunanje lupine. Pri vseh krščanskih narodih se nahajajo razne pravljice o zvonovih. Značilna in skupna poteza premnogim pravljicam je, da zvonovi ljubijo svoj kraj, za katerega so prvotno odločeni; le neradi se ločijo od cerkve in njenih zaščitnikov, milo se jim toži, če morajo zapustiti srenjo, katera jih je nekdanj nabavila in kateri

so že morda stoletja naznanjali žalost in veselje. Da, celo upirajo se preselitvi. Ako jih samo namerjavajo preseliti, že se jim pokvari glas ali celo obmolknejo; če ljudje odstopijo od svoje nakane, se jim zopet vrne poprejšnji glas. Ako jih vendar naložijo na voz in hočejo odpeljati, pa jih konji ne morejo z mesta potegniti, ali pa jih s težavo peljejo le nekaj pota, potem pa obtičijo, in zvon se zvrne v kako jamo ali v močvirje, ali se udere most in zvon pade v globočino, od koder potem milo ječi. Če se ljudje med potom premislijo in se obrnejo nazaj, nakrat izgine prej nepremakljiva teža in lahko vleče eden konj, česar prej mnogi niso mogli. A če se tudi posreči, prepeljati zvon na drugo mesto, je trud vendar zastoj, zakaj v svojem novem bivališču poje zvon tako otožno ali daje celo neznošen glas od sebe, ali pa popolnoma umolkne, da ga ljudje radi prepeljejo na njegovo staro mesto, kjer seveda zopet veselo poje.

Vse te pravljice nam kažejo, koliko ljubezni, zanimanja, spoštovanja in ponosa ima ljudstvo do zvonov. Občina je ponosna na to, če ima mogočne in lepo doneče zvonove, in pri sosedih se neredko vzbudi zavist in želja, zvonove ukrasti ali siloma vzeti ali pa si lepo nove omisliti.

Najhujši sovražnik lepih zvonov je po ljudski pravljici hudič, ki ne more trpeti čistega zvonovega glasa. Zlasti preži zlobec na zvonove, dokler še niso posvečeni; neposvečen ali slabo posvečen zvon vrže hudič, če pride do njega, iz zvonika v kako blatno jamo. Hudi duhovi navdihujejo tudi krivovercem mržnjo do lepih zvonov; pred jasnim glasom posvečenih zvonov pa beže peklenške pošasti.

A tudi posvečeni zvonovi nimajo vsi enake moči, aupak to je po ljudskih pravljicah odvisno od tega, iz česa je zvon zlit, kdo ga je zlit, kako je posvečen in kdo ga je posvetil (če je posvečen od svetega moža, ima večjo moč), tudi ni vse eno, kdo zvon (glasu zvona n. pr. škoduje, če zvon prešestnik ali ubijalec). Svet in blagoslovljen je tudi čas, ko zvonovi zvonijo, zlasti ob gotovih dnevih in urah. Ljudska domišljija pripisuje zvonovom celo moč, da od časa do časa sami od sebe zvonijo, zlasti ob velikih nesrečah ali neposredno pred zelo važnimi dogodki, ali ljudem v opomin ali pa v počeščenje kakega svetega človeka ali ob njegovi smrti, prihodu, če se najdejo sv. ostanki, ali se zgodi kak čudež itd.

Ljudski duši ne doni zvonov glas vedno enako, marveč glasovi zvonov so ubrani po strunah človeškega srca, čutenja in razpoloženja; njihov glas je sedaj radosten, slovesen in vznesen, sedaj zopet otožen, obupen, svareč, trepetajoč, sočuten; celo preroški glas mu daje ljudska pravljica, saj je zvon glasnik Najvišjega, ki ravna usodo človeško. Ljudski poeziji ni zvon mrtva kovina, ampak nekako živi in čuti s človekom. Lahko bi zvonove imenovali v kovino zlite psalme.

Kako različen vtisek napravi n. pr. večerni zvon na kmetiča, ki se na njegov glas odkrije, si obriše potno čelo in Bogu izroči opravljeno delo, na bolnika, ki se premetava v postelji in mu je večerni zvon začetek hujših ponočnih bolečin ali pa morda že vabilo iz onega sveta, da zapusti v kratkem solzno dolino; na potnika v tujini, ki ga večerni zvon spomni njegove domačije, njegovih milih in dragih; kako vse drugačen je pa njegov glas za hudodelnika, ki mu pekoča vest ne da miru!

Zato se pa naj tudi te drobtinice ljudske poezije poberejo in popisovalcem zvonov sporoči, če imajo ljudje kje kako pripovedko, tradicijo ali pesem o zvonovih dotičnega kraja.

F. K.

